

Actieplan aanpak terugdringen nutriënten in landelijk gebied

titel Actieplan aanpak terugdringen nutriënten in landelijk gebied

subtitel

datum 31 mei 2018

versie 1.1

status Opmerkingen DB besluit 15 mei 2018 verwerkt

zaaknr. 2018-Z14597

documentnr. 2018-D134619

vrijgave Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van V.C.D. Moonen
in samenwerking met:

naam	functie	rol
Gabriel Zwart	Adviseur Kennis en Advies	Waterkwaliteitsadviseur
Joost van den Broek	Adviseur Toezicht en Handhaving	Inhoudelijk deskundige T & H
Sylvia van Nispen	Adviseur Communicatie	Inhoudelijk deskundige Communicatie
Gert Middel	Adviseur Beleid en Programmering	Themahouder Schoon Water
Harry van Buggenum	Adviseur Beleid en Programmering	KRW coördinator
Margreet Smits	Teammanager Beleid en Programmering	

Dit document is vrijgegeven door: -

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
	1.1. Mestfraude als aanleiding	4
	1.2. In 5% van onze KRW-waterlichamen voldoen de nutriënten aan de gewenste norm	4
	1.3. Actuele bemesting als belangrijke bron van nitraat in ons oppervlaktewater	5
	1.4. Naast actuele bemesting zorgt ook mogelijke mestfraude voor problemen	6
	1.5. Als buurlanden waterkwaliteit op orde hebben nog steeds flinke taak voor Limburg	7
	1.6. Afbakening; Richtlijn Aanpak richt zich op agrarische ondernemers en stakeholders	7
2	Projectopdracht	8
3	Projectactiviteiten	9
	3.1. We brengen in beeld wat de problemen zijn en waar ze vandaan komen	9
	3.2 We nemen onze verantwoordelijkheid t.a.v. onze kerntaken op het gebied van waterkwaliteit	11
	3.3 We maken zichtbaar wat we doen om te laten zien dat we de taak serieus nemen. Hiermee willen we de beeldvorming beïnvloeden. We delen dat open en zo direct mogelijk met de omgeving.	14
	3.4 We gaan partnerschappen aan met de belangrijkste belanghebbenden	16
4	Projectorganisatie	17
5	Planning	18
6	Projectkosten	18
7	Risico's	18

Bijlage 1: 2017-D81968 (vragen uit AB van november 2017 n.a.v. mestfraude)

Bijlage 2: 2018 – D134363 (officiële brief Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) aanvraag deelname pilot gebiedsgericht handhaven)

1 Inleiding

1.1 Mestfraude als aanleiding.

Het nationale instituut voor strategische beleidsanalyses op het gebied van milieu, natuur en ruimte, het zogenaamde Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), kwam in maart 2017 met een rapport dat het mestbeleid, zijnde de Nederlandse implementatie van Europese Nitraatrichtlijn, niet effectief genoeg is om de Kaderrichtlijnwater (KRW) normen te halen. Gemiddeld over Nederland worden de doelen gehaald, maar regionaal zijn forse overschrijdingen van de nutriënten stikstof (N) en Fosfor (P) in grond- en oppervlaktewater. Volgens PBL is een deel van de overschrijding van nitraatdoel in het zuidelijk zandgebied (probleemregio Noord-Limburg en oost-Brabant) toe te schrijven aan mestfraude. Het evaluatie rapport concludeert dat efficiënter bemesten en de aanpak van mestfraude perspectief bieden op het bereik van het nitraatdoel. PBL gaat er vanuit dat in het zuidelijk zandgebied ongeveer tot 30% te veel mest op het land worden uitgereden. PBL baseert zich hierbij op een forse overschrijding van gebruiksnormen van 10% van de risicobedrijven en zeer hoge fosfaatgehaltenes in monsters van getransporteerde mest.

Als Waterschap Limburg constateren we al eerder dat er een gat is tussen dat wat we daadwerkelijk meten aan nutriënten concentraties van N en P in ons oppervlaktewater en dat wat we berekenen (op basis van landelijke kengetallen) aan meststoffen in oppervlaktewater. Mestfraude zou hier (deels) een verklaring voor kunnen zijn. Ook zijn er signalen dat er in het buitenland (extra) kunstmest wordt gekocht, die in Zuid-Limburg wordt toegepast.

NRC handelsblad plaatst op zaterdag 11 november diverse publicaties over grootschalige mestfraude in Noord-Brabant en Limburg. Bij bijna twee op de drie mestbedrijven in Noord-Limburg lijkt sprake te zijn van mestfraude. Mede hierdoor zit in beken en rivieren onder andere te veel nitraat en fosfaat. Veel dagbladen openen met het onderwerp op de voorpagina op maandagochtend. Dagblad de Limburger citeert Patrick van der Broeck. Hij noemt de uitkomst van het NRC-onderzoek 'ronduit schokkend' en dat het Limburgse ecosysteem lijdt onder de hoge concentraties nutriënten. Het waterschap komt met een concrete actie: het openbaar maken van de nitraat- en fosfaatgehaltenes in Limburgse beken. Als de concentraties te hoog zijn zal het waterschap boeren in de omgeving hierop aanspreken.

Naar aanleiding van de mestfraude vraagt ook het Algemeen Bestuur (zie bijlage 1 documentnummer 2017-D81968), bij monde van Dhr. Wagemans om het beantwoorden van schriftelijke vragen over het probleem, de consequenties en de acties.

1.2 In 5% van onze KRW-waterlichamen voldoen de nutriënten aan de gewenste norm

Als waterschap staan we aan de lat voor het schoon oppervlaktewater in ons beheergebied. Omdat waterkwaliteit niet ophoudt bij de landsgrenzen én andere landen een goede waterkwaliteit ook belangrijk vinden, is besloten tot internationale afstemming en is in 2000 de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) geïntroduceerd. Aan de hand van deze richtlijn hebben we in Nederland doelen geformuleerd voor al onze oppervlaktewateren, zo ook voor het beheergebied van Waterschap Limburg. De KRW vraagt ons om ecologische doelen te

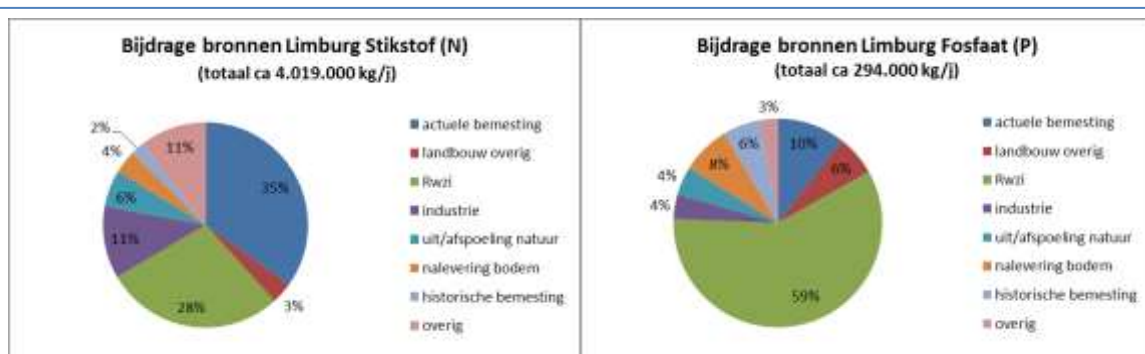
behalen voor o.a. biologie, nutriënten, zuurstof en temperatuur. Deze doelen zijn landelijk bepaald en voor de Limburgse watersystemen formeel vastgelegd in het Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021. Daarnaast moeten we chemische normen behalen voor stoffen als gewasbeschermingsmiddelen, zware metalen en microverontreinigingen. Elk jaar onderzoekt het waterschap de afstand tussen de huidige toestand en de gewenste doelen/normen. Aan de hand van deze waterkwaliteitsrapportage constateren we dat er in Limburg nog een flinke afstand is tot het bereiken van de KRW-doelen. Vooral het gehalte aan nutriënten is voor veel oppervlaktewateren (veel) te hoog om te kunnen voldoen aan de KRW-doelen. De nutriënten stikstof en fosfor zijn de meest problematische voor onze watersystemen. Slechts in 5% van onze KRW-waterlichamen (rapportage eenheid waarin we de toestand van onze oppervlaktewateren melden aan het Rijk en Brussel) voldoen de nutriënten aan de gewenste norm. Stikstof (N) en Fosfaat (P) zijn dus belangrijk stoffen om terug te dringen in ons oppervlaktewater willen we als waterschap Limburg aan de KRW-eisen voldoen.

1.3 Actuele bemesting als belangrijke bron van nitraat in ons oppervlaktewater

De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn. In 2027 moeten de verschillende lidstaten hun oppervlaktewaterkwaliteit op orde hebben. Zolang onze buurlanden de waterkwaliteit nog niet op orde hebben dragen zij zeker bij aan de vervuiling in ons beheergebied. Als we rekenen in vrachten draagt het buitenland gemiddeld momenteel 50% bij aan het probleem in ons oppervlaktewater. De KRW-doelen zijn echter gebaseerd op concentraties van stoffen (in mg/liter), waardoor de huidige bijdrage vanuit het buitenland zeer divers is. We hebben diverse wateren (zoals de Roer), waar in Nederland inderdaad nauwelijks nog water bijkomt. Bij deze beken wordt de waterkwaliteit dan ook hoofdzakelijk bepaald door het buitenland. We hebben echter ook veel beken waaraan we als Limburg nog heel veel water toevoegen en waarbij het waterkwaliteitsprobleem (bij lange na) niet opgelost is op het moment dat het buitenland voldoet aan de KRW-normen. Bij deze beken moeten we echt zelf aan de slag.

We moeten de Limburgse oorzaken, die zorgen voor een slechte waterkwaliteit, aanpakken. Momenteel is het Waterschap Limburg, in samenwerking met de andere waterschappen in het Maas-stroomgebied, aan het onderzoeken in welke mate verschillende bronnen bijdragen aan het nutriëntenprobleem in ons oppervlaktewater. Onderzoeksbureau Alterra heeft samen met onderzoeksbureau Deltares, in opdracht van de stroomgebied Maas partners, berekeningen gemaakt voor een bronnenanalyse Maas.

De officiële resultaten hiervan komen in het 3^e kwartaal van 2018 beschikbaar. De eerste contouren zijn echter al zichtbaar. Uit deze bronnenanalyse Maas, is een vertaling gemaakt naar de Limburgse bronnen. De inlaat en al het buitenlandse water zijn weggelaten. Dit is dus wat we in ons gebied daadwerkelijk bijdragen. Omdat we de waterkwaliteit niet overal intensief meten is het een zo goed mogelijke *benadering* vanuit de beschikbare modellen.

Bron: Conceptrapportage Bronnenanalyse Maas 2018. Vertaald naar Limburgse situatie

Nalevering = de uitspoeling die de modellen berekenen, als er sinds 1940 niet is bemest. Dat is dus de semi-natuurlijke levering van stikstof en fosfor vanuit de bodem. "Semi" omdat het wel sterk afhangt van de drainage en het peilbeheer, wat weer door de mens wordt geregeld. Helemaal niet-antropogeen is het dus niet. De nalevering kan best hoog zijn in weinig gebied, zeker als peil daar is verlaagd of er een kunstmatige wisseling van peil is.

Historische bemesting = de uit- en afspoeling afkomstig van mest die voor 2010 is toegediend.

Naast de bronnenanalyse Maas toont ook het rapport 'Landbouw en de KRW-opgave voor nutriënten in regionaal water' (Groenendijk, P. e.a., Wageningen University Research, 2016) aan dat de uit- en afspoeling uit landbouwgronden sterk moet worden verminderd. De uitspoeling uit de landbouwgronden is deels afkomstig uit de huidige bemesting, in de bronnenanalyse Maas is dit benoemd als actuele bemesting. Zelfs met de huidige bemestingsnormen is een extra reductie van Fosfaat en Nitraat nodig. Om deze reductie te bereiken zijn er maatregelen opgenomen in het 6^e Rijksactieprogramma Nitraat. Deze reductie maatregelen zijn echter gericht op het behalen van de nitraatgehaltes van 50 mg/l in grondwater, en niet direct gekoppeld aan de normen van oppervlaktewater. De Milieueffectrapportage (Groenendijk, P. e.a., Wageningen University Research, 2017) voor het 6^e Rijksactieprogramma Nitraat geeft aan dat het pakket aan maatregelen zoals voorgesteld in het 6^e actieprogramma een beperkt effect zal hebben op de landelijk gemiddelde nitraatconcentratie in het grondwater en geringe effecten op de N- en P-belasting van het oppervlaktewater. Naar verwachting zullen de maatregelen onvoldoende effect sorteren om ook in het zuidelijk zand- en lössgebied aan de nitraatnorm te voldoen. Omdat er regionaal grote verschillen zijn wat betreft de nutriëntenproblematiek, kan regionaal maatwerk een oplossing bieden. Met dit plan willen we dan ook nog beter inzicht in de problematiek verschaffen, met de wens tot gedragsverandering bij agrariërs, met als uiteindelijk doel lagere concentraties aan meststoffen (en gewasbeschermingsmiddelen) in oppervlaktewater.

1.4 Naast actuele bemesting zorgt ook mestfraude voor problemen

Naast de actuele bemesting zorgt ook het teveel of verkeerd aanwenden van mest (mogelijk gerelateerd aan fraude) voor een belasting van ons watersysteem. Als Waterschap Limburg

constateren we in elk geval dat er een gat is tussen dat wat we daadwerkelijk meten aan N en P concentraties in ons oppervlaktewater en dat wat we berekenen (op basis van landelijke kengetallen) aan meststoffen in oppervlaktewater. Mestfraude zou hier (deels) een verklaring voor kunnen zijn. Naar aanleiding van dit signaal is er binnen Waterschap Limburg gerekend aan een antwoord op de vraagstelling; 'stel dat de mestfraude daadwerkelijk 30% is (zoals het PBL rapport stelt en in dit rapport beschreven is in de aanleiding) en dat deze mestfraude teruggebracht zou worden tot nul, wat is dan het effect op de concentratie N en P in oppervlaktewater in ons beheergebied?'

Op basis van enkele aannames komen we tot de voorlopige inschatting dat de concentratie van stikstof in de KRW waterlichamen bij het wegvallen van deze mestgift afnemen tot wel 16%, afhankelijk van de actuele situatie van het waterlichaam. De concentraties fosfaat kunnen afnemen tot 11%, afhankelijk van het waterlichaam. Naast focus op actuele bemesting (aangewend binnen de geldende wet- en regelgeving) zou een focus op de mogelijkheid tot voorkomen van mestfraude, volgens berekeningen, een bijdrage moeten leveren aan het dichterbij brengen van de KRW doelen in ons beheergebied.

1.5 Als buurlanden waterkwaliteit op orde hebben nog steeds flinke taak voor Limburg

Als we kijken naar de totaalvrachten van nutriënten dan laten berekeningen zien dat de bijdrage van het buitenland voor Zuid-Limburg ca. 70% is en in Noord- en Midden Limburg ca. 50%. Zoals al is vermeld is het percentage per watergang verschillend en sterk afhankelijk van hoeveel water Limburg nog aan deze watergangen toevoegt. Echter als we ervan uitgaan dat (in 2027) het buitenland de waterkwaliteit op orde heeft dan blijft dus alleen de vervuiling uit Limburg nog over. We moeten dan ook constateren dat we er momenteel nog lang niet zijn met het bereiken van de KRW-doelen.

Naast de KRW-waterlichamen zijn in Limburg ook de zgn. "Overige wateren" aanwezig, zoals de kleinere (bron-)beken met een natuurfunctie. Hier zijn de waterkwaliteitsdoelen voor stikstof en fosfaat eveneens van toepassing! We hebben dan ook onze eigen Limburgse bijdrages aan verslechtering van de waterkwaliteit op te lossen. Voor nutriënten betekent dit:

1. inzetten op het te lozen effluent van onze Rioolwater Zuiveringsinstallaties (RWZI); hiervoor ligt er een meerjarenraming om de installaties dusdanig te verbeteren dat de te lozen effluënten in 2027 niet meer de oorzaak zullen zijn van het niet bereiken van de KRW-normen. Die aanpak is ook onderdeel van ons beleid en is opgenomen in het Waterbeheerplan 2021-2026.
2. inzetten op de actuele bemesting door de agrarische sector; hoewel we hier weinig invloed op hebben, hebben we op dit dossier wel een grote betrokkenheid. Voor de aanpak van bronnen die het bereiken van de KRW-doelen in de weg staan is namelijk een directe rol weggelegd voor de waterschappen als waterkwaliteitsbeheerder. De bevoegdheid van het waterschap in relatie tot het mestdossier is echter slechts beperkt, de effecten op ons watersysteem zijn dat niet. Daarom is het belangrijk ook hier onze aandacht op te richten.

1.6 Afbakening: het actieplan richt zich op agrarische ondernemers en stakeholders

Door het bestuur is opdracht gegeven tot het verder uitwerken van een actieplan; hoe om te gaan met terugdringing van nutriënten uit het landelijk gebied?

Er is specifiek gekozen voor het landelijk gebied. Voor de bronnen RWZI en Industrie wordt vooralsnog volstaan met lopende activiteiten die we als waterschap ondernemen. Er is namelijk geen reden om aan te nemen dat we, met de informatie en instrumenten die we nu ter beschikking hebben, en acties die we nu ondernemen, voor de bronnen RWZI en Industrie de KRW-maatregelen niet op tijd uitgevoerd zouden krijgen

Doel van dit actieplan: door middel van meer meetgegevensverzameling specifiek inzicht verkrijgen in nitraatproblematiek in ons beheergebied. Verkregen inzicht breed delen met de wens aan te zetten tot gedragsverandering bij agrarische ondernemers en agrarische stakeholders, met als doel/gevolg lagere concentraties aan meststoffen (en gewasbeschermingsmiddelen) uit de agrarische sector in oppervlaktewater.

Wij hebben als waterschap een taak om de doelen van de KRW te halen. Ook al zijn we niet probleemveroorzaker, we zijn wel probleemhouder en zien het als onze taak om vervuiling daar waar mogelijk aan te pakken. We willen dat de agrarische sector daadwerkelijk gaat zien/ervaren dat het waterschap de uit- en afspoeling van nitraten, bijvoorbeeld door actuele bemesting en het mogelijk teveel en/of verkeerd aanwenden van mest, maar ook door lozingen uit luchtwassers, serieus neemt. Naast het oplossen van problemen voor oppervlaktewater dragen we daarmee ook bij aan het verminderen van nitraat in grondwater. Teveel aan nitraten wordt namelijk niet alleen via het oppervlaktewater afgevoerd, maar sijpelt ook door naar het grondwater, waar het een bedreiging vormt voor de drinkwaterwinning.

2. Projectopdracht

1. We brengen beter dan nu in beeld waar de specifieke nutriënt problemen zich voordoen en verzamelen aanvullende informatie over waar ze vandaan komen.
2. We nemen onze eigen verantwoordelijkheid t.a.v. onze kerntaken van het waterschap op het gebied van waterkwaliteit en meer specifiek de nutriënten.
3. We maken zichtbaar wat we doen om te laten zien dat we de taak serieus nemen. We delen dat open en zo direct mogelijk met de omgeving. Hiermee willen we de beeldvorming beïnvloeden en gedragsverandering bewerkstelligen.
4. We gaan partnerschappen aan met de belangrijkste stakeholders.

3. Projectactiviteiten

3.1 We brengen in beeld wat de problemen zijn en waar ze vandaan komen.

Wat doen we al voor wat betreft het in beeld brengen van problemen en oorzaken?

- *Bronnenanalyse Limburg*

Momenteel is het Waterschap Limburg, in samenwerking met de andere waterschappen in het Maas-stroomgebied, aan het onderzoeken in welke mate verschillende bronnen bijdragen aan het nutriëntenprobleem in ons oppervlaktewater. Alterra heeft samen met Deltares, in opdracht van de stroomgebied Maas partners, berekeningen gemaakt voor een bronnenanalyse Maas. De officiële resultaten hiervan komen in het 3^e kwartaal van 2018 beschikbaar.

- *Monitoringsnetwerk toestand- en trendanalyse KRW*

Voor de KRW hebben we een vast monitoringsnetwerk om toestand- en trendanalyses te kunnen vaststellen. Specifiek voor het landelijk gebied hebben we meetpunten waarvan de gegevens aangeleverd worden voor het Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater (MNLISO), een meetnet opgezet via de Unie van Waterschappen. Voor dit meetnet zijn meetlocaties van alle waterschappen geselecteerd, die landbouw als enige bron van nutriënten hebben.

Wat willen we extra gaan doen:

- *Intensivering en gericht meten van nutriënten met nitraatsticks*

Het meten met nitraatsticks wordt opgepakt. Nitraatsticks zijn strookjes om op een snelle, eenvoudige wijze de aanwezigheid en het gehalte van bepaalde stoffen (in dit geval Nitraat) te meten zonder gebruik van andere apparatuur. Eenvoudig onderdompelen en direct aflezen. Via een app kunnen de data worden verzameld. De verzamelde data zetten we in een open domein en kunnen gelijk voor eenieder worden ontsloten. De strookjes zijn indicatief wat betreft de nitraatgehaltes in het oppervlaktewater. De strookjes en de smartphone opname zijn begrijpelijkerwijs niet zo betrouwbaar als een gecertificeerd genomen monster wat is doorgemeten door ons gecertificeerde laboratorium. We zullen dus blijvend communiceren dat de strips indicatief gebruikt worden. We werken momenteel aan een besloten computeromgeving om de opgehaalde gegevens te visualiseren op een (internet) kaart. De uitkomst van een bepaling kan opgestuurd worden en verschijnt dan, ofwel voor iedereen zichtbaar op een kaart (huidige situatie), ofwel alleen voor de deelnemers beschermd met een wachtwoord. Deze laatste vorm is in de eerste instantie de meest gewenste vorm. Op deze manier vinden agrariërs het laagdrempeliger om in dit meetprogramma in te stappen.

Het initiatief sluit daardoor goed aan op de zgn. “Citizen Science”, waarbij burgers worden ingezet bij onderzoek en het verzamelen van gegevens. Hiervan zijn inmiddels ook op het gebied van waterbeheer en waterkwaliteit succesvolle voorbeelden bekend. Enkele voorbeelden zijn te vinden op internet. Zie:

- * <https://www.kwrwater.nl/projecten/citizen-science-praktijkpilot-versheid-water/>
- * <https://terra.nasa.gov/citizen-science/water-quality>
- * <https://www.tudelft.nl/citg/over-faculteit/afdelingen/watermanagement/education/master/msc-thesis-water-management/msc-research-water-resources-management/completed-msc-theses/citizen-science-in-water-quality-monitoring/>

De nitraatsticks zetten we in of kunnen we gaan inzetten bij:

- ✓ project Kabroeksebeek: dit is een nitraatpilotproject landbouw voor het KRW-Maasstroomgebied. Hier vindt een gebiedsproces plaats waarbij we boeren laten participeren o.a. door ze in te zetten op het meten met nitraatsticks.
- ✓ Vakspecialisten regiobeheer: we gaan onze buitendienstmedewerkers instrueren hoe zij de nitraatsticks kunnen gebruiken en ons kunnen helpen data te verzamelen. Om zo een grotere database te kunnen bouwen. Deze database geeft ons meer inzicht in de locaties waar de specifieke problemen zich voordoen. Bij mogelijke lozingen kunnen de medewerkers als snel kijken of er sprake is van hoge gehalten nutriënten in de beek. Hierop kunnen zij verder actie ondernemen (aanspreken omgeving, inzetten handhaving etc.)
- ✓ Vakspecialisten toezicht en handhaving. Onze medewerkers van team toezicht en handhaving hebben de nitraatsticks ter beschikking en gebruiken de strips om een indruk te krijgen van situaties in het veld. Op deze manier, aangevuld met een handige EGV-meter die op de smartphone wordt aangesloten, hopen we als waterschap lozingen van (o.a. nutriënten) op te sporen. Tevens zullen de mogelijkheden van de sticks bij bedrijfsbezoeken onder de aandacht gebracht worden.

- *Intensivering en gericht meten van nutriënten met Incidentele EGV-meters & continue EGV meters*

Voor team handhaving is in het kader van extra aandacht voor nutriënten, extra meetapparatuur aangeschaft. Het gaat hier om handzamer EGV-meter die de geleidbaarheid in het oppervlaktewater kunnen meten. Een geleidbaarheid van 400 wijst op een 'normale' situatie, een geleidbaarheid van bijvoorbeeld 1200 duidt op een afwijking en hoge aanwezigheid van nutriënten. Er kan dan direct gehandeld worden. Na de aanschaf van de extra EGV meters is volop extra gemeten.

Metingen hebben inmiddels geresulteerd in verschillende constatering van illegale lozingen van spuitwater van biologische luchtwassers. Bij bedrijven die extra aandacht verdienen zijn verborgen meters geplaatst. Dit zijn meters die 24 uur per dag een signaal uitzenden naar onze medewerkers. Bij een afwijkend hoog signaal wordt een 'alarm' afgegeven. Een soort van mestflitspalen. Op deze manier hebben we in de afgelopen tijd bij verschillende bedrijven niet toegestane lozingen opgespoord. De samenwerking met gemeenten en het Regionaal Milieuteam (RMT) komt goed op gang. Betrokkenen worden gehoord/vervolgd voor eventuele overtredingen. Het waterschap heeft vaak een beperkt bevoegd gezag in deze,

alleen in relatie tot oppervlaktewater. Het RMT en de gemeente zijn nodig om overtredingen voor de Wet bodembescherming op te pakken.

Wat we hiervoor nodig hebben?

Om de organisatie van meten, verwerken en publiceren/communiceren in goede banen te leiden hebben we een voor dit werk een intern vrijgestelde of een ingehuurde externe persoon nodig. Deze moet gaan zorgen voor coördinatie, begeleiding en communicatie van dit project en legt verantwoording af aan de gedelegeerde opdrachtgever die namens het bestuur is ingesteld. Het intern vrijmaken (waardoor andere werkzaamheden extern moeten worden gezet) of extern inhuren van een projectleider die het meettraject kan begeleiden is hier noodzakelijk om voortgang op het project te borgen. Resultaten van het meten met de sticks moeten bij het waterschap kenbaar gemaakt worden en worden verwerkt. Er wordt gekeken naar de beste manier op deze data te verzamelen, te presenteren en openbaar te maken. Om de nitraat- app verder te ontwikkelen is of een extra financiële bijdrage van het Waterschap Limburg nodig of aanvullende financiële bijdrage van derden. Om de gegevens op de juiste manier te presenteren is een dataverwerker nodig. Daarnaast schaffen we vijf extra EGV meters aan om alle handhavers te voorzien van een EGV meter. De drie onlangs aangeschafte meters hebben op korte termijn geleidt tot het opsporen van zeven gevallen waarin defecte luchtwassers (en daarmee lozingen van nitraat op oppervlaktewater) opgespoord zijn.

3.2 We nemen onze verantwoordelijkheid t.a.v. onze kerntaken op het gebied van waterkwaliteit.

Wat doen we al wat betreft verantwoordelijkheid t.a.v. onze kerntaken?

- *Handhaving*

Wettelijke regelgeving met betrekking tot mestproductie en toepassing zijn verankerd in de Nederlandse meststoffenwet. De NVWA is hierin bevoegd gezag (zowel voor toezichthouding als handhaving). Onze mogelijkheden als waterschap op het gebied van handhaving zijn zeer beperkt en hebben betrekking op reguliere bedrijfsvoering. Zoals het optreden tegen een puntlozing van mest in ons oppervlaktewater. In het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn regels ter bescherming van het (water-)milieu opgenomen waarop wij handhaven. Het gaat hier o.a. over teelt- en mestvrije zones, erfafspoeling en de zorgplicht. Voor het verkeerd en/of teveel aanwenden van mest zijn wij geen bevoegd gezag. Naast de inzet van onze eigen handhavers op deze reguliere zaken is ook de toezegging gedaan om deel te nemen aan het project 'gebiedsgericht handhaven' op verzoek van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) (zie bijlage 2). Er wordt samenwerking toegepast in het gebied Oost-Brabant en Limburg-Noord waar de mestproblematiek van substantiële omvang is. De uitvoerende diensten hebben met elkaar de intentie uitgesproken om, intensiever dan voorheen, toezicht en handhaving gezamenlijk en gebiedsgericht uit te voeren vanaf de eerste helft van 2018.

In een overleg met dijkgraaf Van der Broeck en de burgemeester van de gemeente Nederweert, de heer Evers is ook het onderwerp van een “meldpunt mest” aan de orde gekomen. Aannee is dat wanneer er een Limburgs meldpunt wordt ingericht (wellicht tijdelijk) er meer meldingen gedaan zullen worden dan bij de reguliere meldpunten zoals “meld misdaad anoniem” of via de NVWA. Doel van meldpunt is de Limburgse situatie beter in beeld te brengen en afhankelijk van de respons en de informatie actie te ondernemen. Het ligt voor de hand dit meldpunt bij de RUD onder te brengen. Burgemeester Evers is vanuit de RUD gevraagd een plan van aanpak op te stellen mbt mestfraude. Een meldpunt past hier prima in.

Dit moet het begin zijn van een integrale aanpak die gericht is op de gehele keten, een lange adem heeft, en oorzaak en gevolg effectief bestrijdt. Hierbij wordt gedacht aan regelgeving, delen van kennis, data en analyse over water, bodem, natuur, versterking van ketentoezicht, inzet van mens en middelen en de rol en taken van de regio versus het rijk. Om het risico op (juridische) fouten in mestfraude, onder andere in relatie tot de privacywetgeving, zo klein mogelijk te maken wordt er momenteel ook gewerkt aan een gezamenlijk document waarin richtlijnen worden opgenomen die in overeenstemming zijn met de privacyregelgeving.

- *Vergunningverlening*

Als waterschap verlenen wij vergunnen voor lozingen op oppervlaktewater. Zo ook voor mestverwerkingsinstallaties die hun restwater willen lozen op oppervlaktewater. Dit wordt behandeld als een industriële lozing. Samen met Brabant hebben we beleidsregels opgesteld voor deze lozingen. Dit beleid wordt nu ook landelijk uitgerold. Een lozing mag plaatsvinden indien voldaan wordt aan strikte regels. Een van deze regels is het toepassen van omgekeerde osmose als zuiveringstechniek. In theorie levert dit zeer schoon water op. We zien op dit moment geen reden om verdere aanscherping van deze regels te bewerkstelligen. Een volgende stap zou kunnen zijn om te kijken op welke plekken dergelijke lozingen überhaupt toelaatbaar zijn in relatie tot het behalen van onze KRW-doelen in oppervlaktewater. In Noord-Brabant wordt dit inmiddels onderzocht. Momenteel lopen er in Limburg twee aanvragen in het gebied Nederweert en één grote aanvraag voor Grubbenvorst. We zien geen drastische toename van initiatieven. Momenteel hebben we ca. zeventien aanvragen behandeld bij WL. Hiervan zijn er veertien gehonoreerd en draaien er, voor zover bij ons bekend, slecht drie installaties.

Kerntaken voor de andere nutriëntbronnen RWZI, overstorten en (vooralsnog) buitenland.

Hoewel dit plan zich beperkt tot actuele bemesting en teveel en/of verkeerd aanwenden van mest geeft onderstaande informatie inzicht in hoe we ons als Waterschap Limburg verhouden tot het uitvoeren van onze kerntaken voor de andere nutriëntbronnen RWZI, Overstorten en (vooralsnog) Buitenland.

Voor de bron overstorten

Overstorten worden samen met de gemeentes opgepakt. Hiervoor worden meerdere sporen bewandeld. Voor wat betreft nutriënten maken de overstorten geen onderdeel uit van het vrachtprobleem (= aantal kg stikstof of fosfaat per jaar). Hun bijdrage aan het vrachtprobleem wordt geschat op ca 2% per jaar. Maar overstorten zijn belangrijk vanwege het piekprobleem (grote hoeveelheid vervuild water in één keer). Dit piekprobleem zorgt voor een grote hoeveelheid sterk vervuild water in één keer waardoor het zuurstofgehalte in de nabijheid van de overstort daalt en daarmee een negatief effect heeft op het leven in de beek.

Voor de bron RWZI:

In 2012 is het Limburg effluentbeleid door de beide Limburgse waterschappen vastgesteld. Het effluentbeleid is van toepassing op rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) die lozen op regionale wateren (13 van de 17 RWZI's). In het effluentbeleid zijn per RWZI individuele lozingseisen (normen) voor stikstof en fosfor opgenomen, die zijn afgestemd op de kwaliteitseisen die vanuit de KRW voor de oppervlaktewaterlichamen gelden. De lozingen van de RWZI's kunnen hierdoor in de toekomst niet meer worden aangewezen als de oorzaak voor het overschrijden van de kwaliteitseisen.

Voor de bron buitenland:

Het buitenland wordt aangesproken via het algemene spoor van de Europese Kaderrichtlijn Water. Elk land moet hierbij voldoen aan voorwaarden voor een goede waterkwaliteit. We communiceren hierover en werken hieraan met het buitenland onder andere via grenswatercommissies. Samen met onze Belgisch en Duitse burens hebben we een project om alternerend op de grens de waterkwaliteit te meten. Ambtelijk is er zowel met Duitsland als met België afstemming over te nemen maatregelen. Actueel is een, gezamenlijk met Wallonië en Vlaanderen te starten, Interreg project in het grensoverschrijdende beheergebied Euregio Maas-Rijn. Onder de werktitel AQUABONUM hebben diverse partijen ideeën aangedragen, waaronder de uitdagingen op het gebied van verbetering van de waterkwaliteit. De provincie Limburg treedt hierin op als leading-partner. Waterschap Limburg is bereid om bij de uitvoering van het project een projectleidersrol op zich te nemen.

Wat willen we extra gaan doen

- *Aanpassen handhavingsbeleid afwateringssleufjes/zorgplicht*

Beperking van mest in oppervlaktewater kan ook tot stand worden gebracht door anders te handhaven ten aanzien van het graven van afwateringssleufjes. Deze sleufjes zijn zowel vanuit het oogpunt van doelmatig onderhoud (schade aan machines, oponthoud bij onderhoud) als vanuit het oogpunt van waterkwaliteit (afstroming mest en gewasbeschermingsmiddelen) niet gewenst. Op dit moment is het probleem dat waterkwaliteit (nog) niet via de keur geregeld kan worden. Wel zouden we via een beleidsregel kunnen bepalen dat wij het maken van deze sleufjes, afkomstig van landbouwpercelen, als een handeling zien die in strijd is met de zorgplicht uit het Activiteitenbesluit. Ook kan via maatwerkvoorschrift op basis van de zorgplicht uit het Activiteitenbesluit worden verboden een sleufje te maken. Een dergelijk besluit moet wel individueel gericht zijn. Negatieve reactie vanuit de sector op een dergelijk besluit zal liggen in de lijn van schade als gevolg van teveel water op het perceel. Daarnaast is er een mogelijkheid tot aanpassing van het handhavingsbeleid t.a.v. afwateringssleufjes op basis van de keur: nu is een sleufje ook niet zonder meer toegestaan, maar wordt bij constatering de gelegenheid gegeven deze te dichten en vindt geen verder handhavend optreden plaats. We kunnen het handhavingsbeleid op dit punt aanpassen en besluiten tot direct handhavend optreden via een bestuurlijke strafbeschikking (BSB). Direct handhavend optreden kan tot minder sleufjes leiden.

We kunnen agrariërs de optie bieden om in plaats van direct lozende spoelsleuven te graven, parallel aan de watergang een buffersloot graven (buiten onze onderhoudsstroken), waar het opgevangen water tijd krijgt om te bezinken en waarmee een directe lozing kan worden voorkomen/beperkt.

Wat hebben we hiervoor nodig?

Via een nog op te stellen, en door bestuur vast te stellen, beleidsregel kunnen we bepalen dat wij het maken van deze sleufjes afkomstig van landbouwpercelen als een handelen zien dat in strijd is met de zorgplicht uit het Activiteitenbesluit. Ook kan via maatwerkvoorschrift worden verboden een sleufje te maken.

3.3 We maken zichtbaar wat we doen om te laten zien dat we de taak serieus nemen. We delen dat open en zo direct mogelijk met de omgeving. Hiermee willen we de beeldvorming beïnvloeden en gedragsverandering bewerkstelligen.

Om bewustwording onder agrariërs te creëren communiceren we het probleem, de trends – verbeteringen en verslechtingen in de tijd – en genomen maatregelen. We zoeken naar mogelijkheden om actueel en laagdrempelig de nutriënt situatie van onze beken voor iedereen digitaal inzichtelijk te maken. We willen niet bedreigend overkomen, maar indien nodig wel confronterend. Door brede erkenning en herkenning bij de agrarische sector over de omvang van het nutriënten probleem zal men geneigd zijn over te gaan tot actie.

Wat doen we al aan communicatie?

- *Campagne ‘bewust goed boeren’*

We zijn een bewustwordingscampagne richting de agrarische sector aan het voorbereiden. Thema van deze bewustwordingscampagne is ‘bewust samen goed boeren’. In deze campagne komt ook het teveel aan af- en uitspoeling van nutriënten vanaf landbouwpercelen aan bod. We proberen onze agrariërs en agrarische stakeholders op zoveel mogelijk verschillende manier te bereiken, zowel online (social media, agrarische nieuwsbrief) als offline (adverteren Nieuwe Oogst). De LLTB is hierin een natuurlijke partner.

- *Voorlichting en advies*

Op aanvraag geven we momenteel voorlichtingsavonden voor agrarische doelgroepen, studiegroepen of bij spuitlicentie bijeenkomsten. We verzorgen een KRW-cursus voor Hogeschool Zuyd en we stimuleren en faciliteren een lectoraat bodem aan de HAS Venlo (betere bodem houdt beter nutriënten vast en daardoor minder kans op uitspoeling). Daarnaast participeren we als adviseur in diverse (pilot) projecten om uit- en afspoeling van nutriënten vanuit agrarische percelen te beperken.

- *We maken onze meetgegevens voor nutriënten openbaar via onze website*

Het waterschap meet en analyseert de waterkwaliteit van de wateren en beken in Limburg met behulp van een meetnet waterkwaliteit. De resultaten van de metingen van nutriënten (stikstof en fosfaat) in de periode 2015 – 2017 zijn via onze website te bekijken. Op een kaart worden de gemiddelde zomerconcentratie (van april t/m

september) van totaal-fosfaat of totaal-stikstof getoond door middel van een kleurschakering. De gehanteerde normwaarde voor fosfaat is gesteld op 0,11 mg fosfor per liter en voor stikstof op 2,3 mg stikstof per liter, omdat deze normen voor de meeste Limburgse oppervlaktewateren van toepassing zijn.

<https://www.waterschaplimburg.nl/uwbuurt/kaarten-meetgegevens/nutrientenkaart/>

- *We gaan deelnemen in een communicatiesamenwerking met betrekking tot Plan van Aanpak Gebiedsgericht handhaving Limburg-Brabant*
Het Waterschap Limburg zet op verzoek van de NVWA onze eigen handhavers in om deel te nemen aan het project 'gebiedsgericht handhaven; (zie ook paragraaf 3.2. onder het kopje Handhaving). Er wordt samenwerking toegepast in het gebied Oost-Brabant en Limburg-Noord waar de mestproblematiek van substantiële omgang is. De uitvoerende diensten hebben met elkaar de intentie uitgesproken om, intensiever dan voorheen, samen te werken. Zo ook op het gebied van communicatie in het kader van deze pilot gebiedsgericht handhaven. We stellen, voor dit gezamenlijk communicatiegremium, een communicatiemedewerker van WL beschikbaar.

Wat willen we extra gaan doen?

- *Verzamelde meetgegevens moeten openbaar*

In paragraaf 3.1. hebben we aangegeven meer te gaan meten met nitraatsticks en EGV meters. De nieuwe gegevens moeten verzameld, geïnterpreteerd en gecommuniceerd worden. Samen met team communicatie moet hiervoor een communicatieplan worden opgesteld. Het is belangrijk om de juiste communicatie strategie te kiezen die aansluit bij de doelstelling van dit plan.

- *Actieve communicatiestrategie inzetten*

We gaan een actieve communicatiestrategie inzetten, campagnematig en voor langere tijd om de verkregen inzichten, n.a.v. de meetgegevens, breed delen met de agrarische sector. Ons doel is aan te zetten tot gedragsverandering bij agrarische ondernemers en agrarische stakeholders, met als gevolg lagere concentraties aan meststoffen (en gewasbeschermingsmiddelen) uit de agrarische sector in oppervlaktewater.

Wat hebben we hiervoor nodig?

Als de verkregen meetgegevens gevalideerd zijn en akkoord zijn bevonden voor publicatie dan is het relatief weinig werk om ze openbaar te maken. Dit is echter een passieve manier van communicatie. We willen juist actieve communicatie. Hiervoor moet een communicatieplan opgesteld worden. Het intern vrijmaken of extern inhuren van een communicatiemedewerker die een communicatieplan kan opstellen en tot uitvoering kan brengen noodzakelijk om voortgang op het project te borgen.

3.4 We gaan partnerschappen aan met de belangrijkste belanghebbenden.

Wat doen we al? aan partnerschap om nutriënten in landelijk gebied terug te dringen

- *Samenwerking met agrariërs rondom het thema 'goede bodem'*

Een betere bodemkwaliteit, in de breedste zin van het woord, levert naast productievoordelen voor de agrariërs ook een grote bijdrage aan het voorkomen en beperken van wateroverlast en aan het verbeteren van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Bij een hoge bodemvruchtbaarheid spoelen minder nutriënten (en bestrijdingsmiddelen) naar grond- en oppervlaktewater uit. De LLTB en het Waterschap Limburg (WL) zijn gezamenlijk het thema bodem structureel aan het agenderen en bezig samenwerkingen op te starten rond dit thema.

- *Gezamenlijke communicatie met LLTB*

We gaan op korte termijn met afdeling communicatie van LLTB in overleg over wat we gezamenlijk kunnen doen op dit dossier. Als waterschap zijn we ervan overtuigd dat ook de LLTB als belangenbehartiger van een groot aandeel Limburgse agrarische ondernemers een rol moet nemen in dit dossier, te beginnen met een afgestemde communicatie op dit vlak. We treden dan ook in overleg hoe we communicatief samen kunnen optrekken.

Wat willen we extra gaan doen?

- *Op zoek naar nieuwe partners*

In het nog op te stellen communicatieplan zullen we een analyse maken van de belangrijkste stakeholders in dit dossier. Het communicatieplan moet erin voorzien deze stakeholders op de juiste wijze te betrekken. Een van de stakeholders die we al in beeld hebben is CUMELA Nederland, een brancheorganisatie van onder andere bedrijven in agrarisch loonwerk en meststoffendistributie. CUMELA geeft zelf aan in de afgelopen decennia, middels hun leden, de grootste bijdrage te hebben geleverd aan de oplossing van de mestproblematiek. Binnen de sectie Meststoffendistributie hebben ruim 400 van de 600 actieve transporteurs zich verenigd in een kennisplatform. Daarnaast is voor ruim 1400 cumelabedrijven agrarische loonwerk de belangrijkste bedrijfsactiviteit. Een samenwerking met CUMELA om ondernemers meer bewust te maken van het nutriëntenprobleem in oppervlaktewater lijkt een logische stap.

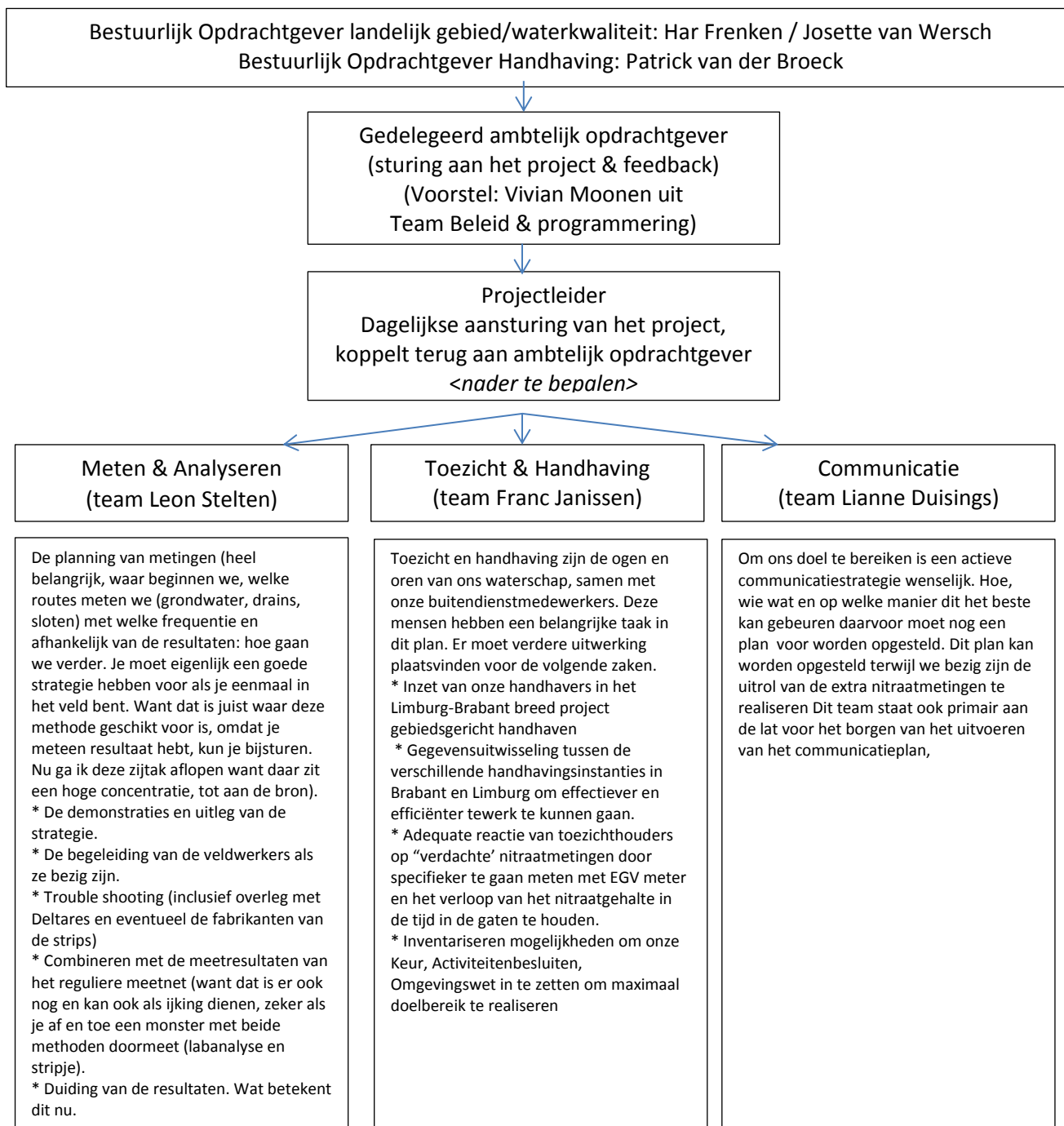
Wat hebben we hiervoor nodig?

- *Stakeholdersanalyse als integraal onderdeel van communicatieplan*

Om de onze partners onderbouwd in beeld te krijgen is een goede stakeholdersanalyse nodig. Deze stakeholdersanalyse moet integraal onderdeel uitmaken van het nog op te stellen communicatieplan. Hierbij maken we natuurlijk gebruik van stakeholdersanalyses die al gedaan zijn in het kader van waterkwantiteitsprojecten in het landelijk gebied en rondom het thema klimaatadaptatie.

4. Projectorganisatie

We willen het plan van aanpak om deze richtlijn tot uitvoering te brengen als project oppakken. Dit past bij de wens om binnen het Waterschap meer projectmatig te werken. Projectmatig werken heeft immers als voordeel dat gezamenlijke duidelijkheid is over taken, rollen en verantwoordelijkheden binnen het project. Rollen worden duidelijk van elkaar onderscheiden om maximaal resultaat te bereiken.

5. Planning

Het plan zoals hier beschreven met alle zaken die we al doen en dat wat we extra willen gaan doen, kent in eerste instantie een looptijd voor de periode juni tot en met 31 dec. 2018. Indien de financiële en personele gevolgen dit toelaten kan dit worden verlengd tot juni 2019. Hoe en in welke vorm we dit plan in 2019 willen voorzetten zou bekeken moeten worden aan de hand van een evaluatie op de uitvoering van het voorliggende plan in begin 2019. De evaluatie zou inzicht moeten verschaffen in zaken als hoe ver is het plan uitgevoerd, welke informatie heeft ons dit opgeleverd, welke partners hebben nog steeds aandacht dit dossier en in welke mate wordt onze inzet door agrariërs op prijs gesteld en leidt dit tot het gewenste effect.

6. Projectkosten

Om dit project uit te voeren is door het dagelijks Bestuur van het Waterschap (bij besluit van 15 mei 2018) gekozen voor de optimale variant met de looptijd 1 juni 2018 – 31 december 2018 en dit financieel te dekken uit het innovatiebudget.

- *Indicatie kosten projectopzet (in €), optimale variant. Looptijd 1 juni – 31 dec 2018:*

Projectleiding (2 dagen per week, 0,5 jaar)	40.000, -
Dataverwerking (1 dag per week, 0,5 jaar)	20.000, -
Doorontwikkelen nitraat app	10.000, -
Aanschaf EGV Meters (5 stuks)	3.000, -
Aanschaf Nitraatsticks (30 personen 25 weken, 10 metingen p/w)	5.000, -
Aanschaf Nitraatsticks meten derden (evt. LAJK-ondernemers of studiegroepen)	2.000, -
Opzet en uitvoering communicatieplan	10.000, -
Totale projectopzet	90.000, -

7. Risico's

- *Grote inspanning gaat binnen looptijd van dit plan niet leiden tot meetkundig aantoonbare verlaging van nutriënten in oppervlaktewater*

Voor wat betreft het meststoffendossier en de (beperkte) rol die we hierin hebben willen we wel graag actie ondernemen op dat wat we WEL kunnen doen.

We willen graag meters maken in de beeldvorming. Beeldvorming is echter lastig te meten, evenals het effect van deze beeldvorming op de waterkwaliteit. De verwachting dat onderhavig plan voor de looptijd (1 juni – 31 december 2018) van de dit plan tot meettechnisch aantoonbare vermindering van nutriënten in het oppervlaktewater gaat leiden is er dus niet.

- *Gedragverandering is een langlopend proces*

Gedragverandering is een langlopend proces dat niet binnen de looptijd van dit plan zal kunnen worden afgerond. Met dit plan wordt invulling gegeven aan het 1^e gedeelte van het doel 'Door middel van meer meetgegevensverzameling specifiek inzicht verkrijgen in nitraatproblematiek in ons beheergebied en de verkregen inzicht breed delen'.

Het 2^e gedeelte van doel is een lange termijn visie; 'de wens aan te zetten tot gedragverandering bij agrarische ondernemers en agrarische stakeholders, met als gevolg lagere concentraties aan meststoffen (en gewasbeschermingsmiddelen) uit de agrarische sector in oppervlaktewater'

Dit doel zal pas op lange termijn zichtbaar worden en alleen als het project voor een aantal jaren wordt gecontinueerd. Indien dit bestuurlijk wenselijk wordt geacht zal hiervoor op termijn budget gevonden moeten worden.

KADER meldpunt mestfraude

Meldpunt mestfraude

N.a.v. de publiciteit rondom mestfraude zijn er verschillende gesprekken geweest tussen Limburgse Land- en Tuinbouworganisatie (LLTB) en het Waterschap Limburg. Tijdens deze gesprekken is het idee ontstaan om een (kortstondig) Limburgs Meldpunt Mestfraude in het leven te roepen. Het doel van een dergelijk meldpunt zou moeten zijn om mensen laagdrempelig gevallen van vermoedelijke fraude te laten melden. Dit kan nu ook bij 'meld misdaad anoniem' of rechtstreeks via de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), maar de LLTB is van mening dat dit een te hoge drempel is. Vanwege de lastige positie van LLTB, zij zijn een belangenorganisatie voor al hun leden, hebben zij het waterschap gevraagd om een dergelijk meldpunt open te stellen. Kansen en risico's van een dergelijk meldpunt zijn inmiddels geïnventariseerd:

Kansen:

- Laagdrempelig en Limburg breed met Waterschap, LLTB, Provincie Limburg en Regionale Uitvoeringsdiensten Limburg (RUD) te komen tot een mogelijkheid voor het melden van misstanden
- aantonen of er bereidheid is in de sector om mestfraude te melden
- we geven een signaal af dat er een beweging nodig is om het mestprobleem aan te pakken
- WL kan (beperkt) acties verbinden aan mogelijke signalen

Risico's:

- Verdenkingen/meldingen van illegale mesttransporten/dumpingen kunnen we als waterschap niet tegen optreden, wij zijn namelijk niet bevoegd op dit gebied. In hoeverre is het gerechtvaardigd om hier prioriteit aan te geven en hiervoor capaciteit en middelen beschikbaar te stellen?
- De NVWA, als bevoegd gezag, geeft aan niets met mogelijk ingekomen meldingen te doen. Zij concentreren zich op fraude met transporten en boekhouding. Meldingen gaan, volgens NVWA, vaak over het uitrijden van mest. Dit is lastig controleerbaar omdat in de mestwetgeving uitgaat van bemesting op bedrijfsniveau en niet op perceel niveau. NVWA krijgt zelf 'slechts' ca 20 meldingen per jaar binnen, volgens eigen zeggen. Als de NVWA niet aanhaakt maakt dit het meldpunt een lege huls. Dit tast de geloofwaardigheid van het waterschap aan en daarmee de reputatie als betrouwbare partner.
- Provincie Limburg heeft aangegeven niet te willen deelnemen aan dergelijk meldpunt
- WL staat voor 'met de omgeving en voor de omgeving'. Een 'kliklijn' staat ver van co-creatie af. Tegelijkertijd zoeken we toenadering met de sector om samen problemen aan te pakken. De verhoudingen komen op scherp te staan. Het wordt lastiger om op andere thema's de samenwerking te zoeken. Aangaan van de dialoog met de sector past beter bij de waarden van WL. Met het openstellen van een meldpunt voor fraude wijzen we met een beschuldigende vinger naar de agrarische sector, dit past niet in 'met de omgeving, voor de omgeving'.

- WL wordt in één adem genoemd met fraude. De vraag is of we die associatie op willen roepen? Er zal vanuit de media grote belangstelling zijn voor dit meldpunt.
- Welke positie nemen we in? Wat is ons verhaal? Simpele vragen als “Wat doet WL met de ingekomen meldingen?” “Wat is de opbrengst?” zijn lastig te beantwoorden, met mogelijk reputatieschade tot gevolg

Op basis van deze analyse is besloten om geen meldpunt in te stellen. Het instellen van een meldpunt vraagt tevens bemensing, juiste instructie, zeer zorgvuldige omgang met privacywetgeving en betaalde promotie om in korte tijd een grote groep agrariërs te bereiken (om het meldpunt te promoten). De kosten voor een instellen van dergelijk meldpunt voor de duur van ca. 4 weken ligt rond de 7.500,- euro.